

Asettamis päätös

19.12.2024

VN/33931/2024
VN/33931/2024-STM-1

Selvityshenkilön asettaminen yrittäjien eläkejärjestelmän kehittämistarpeita koskevaan selvityshankkeeseen

Asettaminen

Sosiaali- ja terveysministeriö on tänään tekemällään päätöksellä asettanut filosofian tohtori Jukka Rantalan selvityshenkilöksi laatimaan selvityksen yrittäjien eläkejärjestelmän kehittämistarpeista.

Toimikausi

Selvityshenkilön toimikausi on 1.1.2025–30.11.2025.

Sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymän selvityksen tulee olla sen käytössä viimeistään 30.11.2025.

Tausta

Pääministeri Orpon hallitusohjelman tavoitteena on helpottaa yrittäjyyttä ja nostaa yrittäjyyden arvostusta. Hallitus luo yrittäjyyteen kannustavaa ja innostavaa toimintaympäristöä, jossa yrittäjyyden edellytykset ovat kunnossa.

Hallituksen tavoitteena on kehittää yrittäjien eläkejärjestelmää. Pääministeri Orpon hallitusohjelman kirjauksen mukaisesti hallitus käynnistää arvioinnin YEL-järjestelmän kehittämistarpeista. Arviointi toteutetaan selvityshenkilön selvityksenä. Tämän selvityksen osana ei arvioida hallitusohjelman kirjausta YEL-maksujen keskittämisestä Melaan.

Pääministeri Marinin hallituksen toteuttamat yrittäjien eläkelain viimeisimmät muutokset tulivat voimaan 1.1.2023. Muutosten tavoitteena oli kehittää yrittäjän eläkelain toimeenpanoa, jotta yrittäjän työtulo vastaisi nykyistä paremmin yrittäjän työpanoksen arvoa. Muutokset eivät koskeneet YEL-työtulon määrittelyn periaatteita.

YEL-vakuutuksen alkaessa eläkelaitos vahvistaa yrittäjän taloudellisen työpanoksen arvoa vastaavan YEL-työtulon, johon sekä vakuutusmaksu että eläkekarttuma perustuvat. YEL-vakuuttamisen taso heijastuu myös muuhun toimeentuloturvaan, koska YEL-työtulo on säädetty laajasti etuuksien perustasoksi sosiaaliturvalainsäädännössä, kuten sairausvakuutuslain päivärahaassa, työttömyysturvassa tai asumistuessa.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sosiaali- ja terveysministeriö

PL 33
00023 Valtioneuvosto

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Meritullinkatu 8
Helsinki

Puhelin
Telefon
Telephone

0295 16001
+358 295 16001

Faksi
Fax
Fax

02951 63415
+358 2951 63415

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

kirjaamo.stm@gov.fi
stm.fi

Yrittäjien keskuudessa YEL-työtulon määrittelyyn on katsottu liittyvän ongelmia. Työtulon määrittely on esimerkiksi koettu vaikeasti ymmärrettäväksi ja epäoikeudenmukaiseksi. Selvityksen on tarkoitus kartoittaa nykyisen työtulomäärittelyn ongelmia ja etsiä vaihtoehtoisia tapoja niiden ratkaisemiseksi.

Yrittäjien eläkevakuuttamista hoidetaan omaan lakiinsa perustuen työeläkeyhtiöissä ja eläkekassoiissa, mutta yrittäjien ja työntekijöiden eläke-etuudet ja etuuksien karttumista koskevat säännökset eivät eroa toisistaan. Myös YEL:n mukainen työeläkevakuutusmaksuprosentti määritellään TyEL:n mukaisen keskimääräisen vakuutusmaksun perusteella, mikä tarkoittaa, että lakisääteinen työeläketurva on yrittäjien saatavilla samoilla kustannuksilla kuin työntekijöillä. Erona eläkejärjestelmien välillä on kuitenkin se, ettei yrittäjien eläkejärjestelmä ole rahastoiva.

Tavoitteet ja tehtävät

Selvityksen tavoitteena on kehittää yrittäjien eläkejärjestelmää. Tavoitteena on selvittää ratkaisuja, joilla yrittäjän eläkemaksun ja eläkkeen perustana olevan työtulon määrittämistä kehitettäisiin nykyisestä. Selvityshenkilö arvioi työnsä yhteydessä myös muita tarpeellisia muutoksia yrittäjien eläkejärjestelmän kehittämiseksi.

Selvityksessä tulee:

1. Kartoittaa nykyisen työtulomäärittelyn ongelmia ja esittää vaihtoehtoisia tapoja niiden ratkaisemiseksi. Tietoa tarvitaan, jotta pystytään tekemään ratkaisuja työtulon kehittämiseksi.
2. Tehdä ehdotus työtulon määrittelyn kehittämiseksi ja arvioida sen vaikutuksia ottaen huomioon erot eri yrittäjryhmien tulonmuodostuksessa.
3. Selvittää rahastoinnin vaihtoehtoja.
4. Tehdä muitakin tarpeellisia ehdotuksia YEL:n kehittämiseksi selvityshenkilön arvion mukaan.

Seurantaryhmä

Selvityshenkilön työn tueksi asetetaan erikseen seurantaryhmä. Seurantaryhmässä ovat edustettuina Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, STTK ry, Akava ry, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry, Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT, Suomen Yrittäjät ry, Mikro- ja yksinyrittäjät ry, Työeläkevakuuttajat TELA ry, Finanssiala ry, Eläketurvakeskus, Verohallinto, valtiovarainministeriö ja sosiaali- ja terveysministeriö. Sosiaali- ja terveysministeriö nimeää seurantaryhmän puheenjohtajan ja sihteerin.

Kustannukset

Sosiaali- ja terveysministeriö tekee selvityshenkilön kanssa erillisen toimeksiantosopimuksen. Hankkeesta aiheutuvat menot ovat 15 000 euroa ja ne maksetaan momentilta 33.03.63 selvityksen luovuttamisen jälkeen.

Sosiaaliturvaministeri

Sanni Grahn-Laasonen

Hallitussihteeri

Noora Silmonen

Jakelu

Jukka Rantala

Tiedoksi

STM HEHA Henkilöstö- ja hallintoyksikkö